

KORZO THEATER VERBOUWD:

TECHNISCHE HOOGSTANDJES

In de afgelopen jaren is het Korzo Theater in Den Haag ingrijpend verbouwd voor circa 7 miljoen euro. Al lange tijd speelde de wens en noodzaak om het gebouw beter in te richten op de ontvangst van bezoekers en artiesten en op de vele dansproducties die in eigen huis gemaakt worden.

Fotografie Corinne de Korver e.a.

Korzo heeft zich de afgelopen jaren steeds meer ontwikkeld van een theater van de dans tot een productiehuis voor muziek- en dansproducties. Hierdoor ontstond er behoefte aan meer studioruimten voor lessen, workshops en repetities. De publieksstroom is in de loop der jaren sterk vergroot, waardoor de foyer en de publieksvoorzieningen niet meer voldeden. De uitdaging in het ontwerpproces was het realiseren van een complex programma op een kleine locatie, verdeeld over vier, in bouwstijl en leeftijd, totaal verschillende gebouwdelen. Met de sloop van de kerkstudio ontstond ruimte voor drie grote studio's en voorzieningen voor artiesten en medewerkers. Andere grote ingrepen zijn de uitbreiding van de vlakke vloer van de grote zaal en een reorganisatie van de publiekstroom, waardoor er meer lucht en ruimte ontstaat in de foyer.

Techneut in bouwteam

Het nieuwe theater biedt dan ook zicht op grotere en sfeervolle publieksruimten, een dieper speelveld in de grote zaal, meer ramen en ventilatiemogelijkheden en een beter bereikbaar achterterrein voor het laden en lossen van decors. Alle kantoren zijn onderhanden genomen, evenals de technische voorzieningen. De grootste ingreep is gedaan op de plek waar de Kerkstudio stond. Hier staat nu een compleet nieuw gebouw met drie dansstudio's: afmetingen: 9,75 x 12,80 meter; 9,75 x 11,75 m.; 7,80 x 10 meter. Geschikt voor dans-, theater- en muziekrepetities, lessen en workshops. De studio's bieden tevens onderdak aan de lessen van o.a. Crosstown DH. Naast de Korzo zaal zijn er nog twee presentatieplekken; Korzo Studio en de Club Korzo, met elk een eigen karakter en

geschikt voor allerlei bijeenkomsten, presentaties, voorstellingen, concerten, congressen, studiedagen en borrels. De ruimten zijn voorzien van de nieuwste theatertechnische faciliteiten die door het theatertechnisch team zelf bedacht en geïnitieerd zijn. "Tijdens de verbouwing is Bas Visser, een van de technici, voor 50% vrijgemaakt om de technische zaken te begeleiden", vertelt Hoofd Techniek Peter Lemmens. "Hij was het aanspreekpunt voor het bouwteam en het bureau dat de installatie- en theatertechniek coördineerde. Daarbij hebben we zelf onze eisen en wensen op papier gezet. Binnen ons team is veel kennis en ervaring aanwezig en dat hebben we aangevuld met de knowhow van onze toeleveranciers, waardoor we de theatertechnische faciliteiten naar eigen hand hebben kunnen realiseren. Bas hield daarbij de uitvoeringslijnen strak in de hand. Een traject dat ik ieder theater kan aanbevelen", aldus Lemmens.

Uniek trekkenplafond

Het paradepaardje wat betreft techniek is de Korzo zaal, die een capaciteit heeft van tweehonderd bezoekers, met een speelveld van 13,8 x 13,5 meter. Lemmens: "Deze zaal is multifunctioneel en wordt gebruikt voor o.a. bijeenkomsten, presentaties, congressen, voorstellingen en concerten." Het is een standaard vlakke-vloer-zaal met een inschuifbare tribune van Jezet en een werksysteem boven de vloer dat volgens Lemmens uniek is in de wereld. Er is een elektrisch trekkenplafond met op elke 1.20 meter een trek en twee zijtrekken. Langs en tussen de in totaal 23 trekken rijden gondels, van waaruit de ingehangen spots kunnen worden gesteld. De trekken zelf zijn voorzien van een kabelgoot met vaste aansluitpunten voor licht en geluid, inclusief vaste spanning, ethernet en DMX. Hierdoor kan licht en andere apparatuur snel worden ingehangen en aangesloten. De gondels hebben het formaat van een hoogwerkerbakje en worden, als ze niet in gebruik zijn, opgeborgen op de zijbrug en daar vergrendeld. In totaal zijn er zestien gondels, aan elke kant acht. "Dit systeem maakt de bewerkelijke hoogwerker overbodig en combineert als zodanig het beste van meerdere werkmethodes. Aan de realisatie van

dit systeem is echter een heel proces vooraf gegaan. Dat er iets moest gebeuren met de theaterinstallatie in deze zaal, was duidelijk. Er dreigde een onwerkbaar situatie te ontstaan: de zaalbruggen hingen aan staalkabels en konden nauwelijks belast worden. Stangen om het licht aan te hangen zaten op kniehoogte. Verder liepen er allerlei spanten tegen het plafond, die te laag hingen en waar we regelmatig met ons hoofd tegenaan stootten. Uiteindelijk is het hele systeem afgekeurd. Met het oog op de verbouwing hebben we met het technisch team een jaar lang gediscussieerd over de invulling van de zaalbruggen en het trekkensysteem. De technici van het Korzo hebben ruime reiservaring en ze kennen de meeste varianten van loop- en rolbruggen, gridconstructies en trussen. Op zich zijn trekken een goed systeem, zeker met het inhangen van de spots, alleen het stellen van de spots blijft een probleem en dat moet je per spot met een Genie lift doen of via een ingenieus zaalbruggensysteem. Dat was gezien de hoogte van de zaal (9 meter) geen optie en het zou ook afbreuk doen aan het karakter van de zaal." Op een gegeven moment herinnerde Lemmens zich een oplossing in het Veem Theater in Amsterdam. Daar wordt een deel van het licht gesteld door een werkbakje dat aan een rail hangt, langs een truss te trekken. "Dat leek ons de ideale oplossing: trekken die naar beneden kunnen om de spots in te hangen, in combinatie met rijdende werkbakjes

aan een rail om de spots te stellen. Samen met Stakebrand, dat verantwoordelijk was voor de theaterinstallaties in dit gebouw, hebben we het idee verder uitgewerkt. We hebben zelfs bij Stakebrand een proefopstelling gemaakt om te kijken of het ook werkte. Terugkijkend is het een intensief proces geweest, maar zeker de moeite waard." Volgens Lemmens zit de winst van deze combinatie niet alleen in de tijdswinst die je ermee kunt behalen. "Dit systeem zorgt ook voor een betere werkhouding en de mogelijkheid om meer te kunnen variëren met de hoogte van het licht. Bovendien komt de hoogte van de zaal nu sterker tot uitdrukking en de loopbruggen kunnen eenvoudiger worden uitgevoerd dan ze nu zijn. Het is niet gemakkelijk om de kosten van dit systeem te vergelijken met de kosten van vervanging van de loopbruggen." Lemmens denkt dat de kosten van het systeem van gondels met trussen mee kunnen vallen omdat de constructie in het dak veel lichter is dan de loopbruggen. Tenslotte ligt er over de hele zaal nog een beloopbaar lamellenplafond, waarboven vier elektrische takels hangen als extra riggingmogelijkheid en zijn nog eens acht punttrekken verdeeld over vier kraanbanen.

Verrijdbare zaalbrug

Vernuftig is ook de verrijdbare zaalbrug in de Korzo Studio, een vlakke-vloer-zaal van 11 x 10 meter met een capaciteit van honderd

Bezoek CUE 2012

Voorheen Vakbeurs Theatertechniek

Dé ontmoetingsplaats voor technici van o.a. poppodia, theaters, schouwburgen, evenementen, congressen, musea, tentoonstellingen en entertainment, waar theatertechnieken en multimediale aanpak integraal worden toegepast.

Maandag	16 januari 2012	10:00 - 18:00 uur
Dinsdag	17 januari 2012	10:00 - 18:00 uur
Woensdag	18 januari 2012	10:00 - 17:00 uur

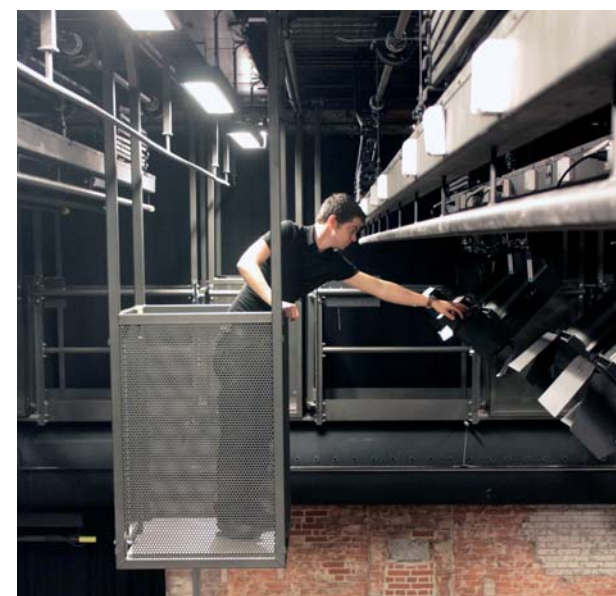
Vakbeurs voor event-, installatie- en entertainmenttechnologie

AHOY Rotterdam - entree via de hoofdingang

Bezoekers gratis na online registratie via www.cue2012.nl
Bezoekers zónder registratie betalen € 15,00

Lezingen door de Vereniging voor Podiumtechnologie.

www.cue2012.nl | E info@cue2012.nl | T 0252 360 136

bezoekers, voorzien van een inschuifbare tribune van Jezet. Lemmens: "Een zaal die we net als de Korzo zaal inzetten voor bijeenkomsten, presentaties, congressen, voorstellingen en concerten. Wat betreft opzet simpeler dan de Korzo zaal, met een kleinere licht- en geluidsinstallatie en ook zonder regiecabine. Er is een vast grid met elke anderhalve meter een hangpijp, waar onderdoor een rijdende brug rijdt om spots mee in te hangen en te stellen. Erg praktisch, alleen de tegenlichtspotjes aan de horizontreks kunnen er niet mee gesteld worden. Dat gebeurt met een Genie lift. Verder hangen er aan de zijkant nog zijtrekken voor het zijlicht. Overwegend hangt er conventioneel licht, in tegenstelling tot de Korzo zaal waar ook een aantal yoke spots hangen." Tenslotte beschikt het Korzo theater nog over de kleine vlakke-vloer-zaal Club Korzo met een capaciteit van zestig bezoekers en een speelvloer van 7,3 x 7,5 meter, een vaste tribune en een vast grid. "Oorspronkelijk hadden we voor deze zaal een grid bedacht dat naar beneden kon, maar dat is wegbezuinigd. De spots in deze zaal, stuk voor stuk duurzame LED spots, worden handmatig gesteld met een ladder. Het grote voordeel van LED spots is dat je geen kleurfilters meer hoeft te wisselen. Via de lichttafel kunnen we alle spots op kleur, intensiteit en zoom programmeren. Je hebt dus ook geen dimmers meer nodig. De LED spots voldoen in de praktijk goed en we volgen de ontwikkelingen op dit gebied nauwgezet. De gemeente Den Haag wil in de toekomst de Haagse theaters duurzamer maken

RON DE GROOT THEATERTEXTIEL EN HET KORZO THEATER

"Ron de Groot Theatertextiel B.V. is er trots op zich al jarenlang leverancier van het Korzo Theater te mogen noemen. De gehele afstopping van het Korzo Theater bestaat uit de fijnste kwaliteitswol die Ron de Groot Theatertextiel te bieden heeft, namelijk de WOOL SERGE 100 % wol in de kleur zwart en uiteraard voorzien van brandwerendheidscertificaten. Deze stof hangt sinds 2010 en de ervaring leert dat onze wol met gemak vijftien jaar meekan. Een goede investering dus voor het Korzo Theater en opnieuw een bevestiging van jarenlange samenwerking en vertrouwen van het Korzo Theater met Ron de Groot Theatertextiel B.V."

In the right light everything is extraordinary

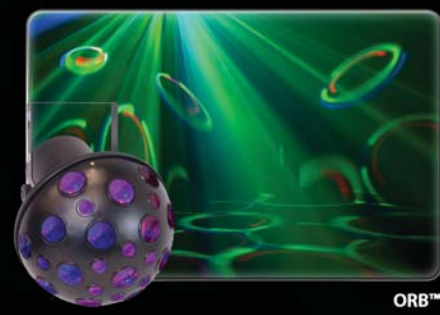
MOTIONDRAPE™ LED

SPARKLEDRAPE™ LED

MOTIONFAÇADE™ LED

ORB™

INTIMIDATOR™ SPOT LED 150

CUBIX™

M-WORKS Ceintuurbaan 180, 3051 KD Rotterdam, tel.: +31 (0)10 211 01 70, email: info@mworksonline.com, web: www.mworksonline.com

CHAUVET
Value • Innovation • Performance

en investeren in energiezuinige verlichting. Nu werken we nog veelal met conventioneel licht, maar het is niet denkbeeldig dat er over een aantal jaren allemaal LED spots hangen." Club Korzo grenst aan de Foyer/theatercafé met 150 staanplaatsen / 45 zitplaatsen. Bij grote evenementen kan deze zaal bij de foyer worden getrokken, om zo te komen tot een capaciteit van 200 staanplaatsen / 100 zitplaatsen. De architect heeft voor de foyer en de kleine zaal zitelementen ontworpen die uitwisselbaar zijn tussen de twee ruimtes. In de foyer worden deze zitelementen gecombineerd met podium-elementen, waardoor hoge en lage zitplaatsen gemaakt kunnen worden. In de kleine zaal kunnen deze elementen op een tribune worden geplaatst, waardoor van een staantribune een zittribune wordt gemaakt.

Licht en geluid

De audio in alle zalen is gebaseerd op het Allen&Heath iLive-systeem met het ACE-ethernet protocol. Het licht draait op ETC-ION computers. Alle zalen zijn voorzien van

hardpatch-mogelijkheden voor licht (DMX, gedimde 230V), geluid (speakon) en ethernet (voor digitale audio en bijvoorbeeld VGA distributie). Iedere zaal beschikt over zijn eigen licht- en geluidstafels. De meest uitgebreide geluidsinstallatie staat in de Korzo zaal met vier maal D&B Q7 top en D&B Qsub in combinatie met de iLive T112 Mixer, terwijl in de andere zalen kleinere varianten van het Allen&Heath iLive-systeem en ETC-ION computers staan die onderling volledig uitwisselbaar zijn en ook als back-up dienen. Lemmens: "Hiermee zijn we heel flexibel, mede ook door de hardpatch kasten voor het licht en geluid die op de zolder staan boven de Korzo zaal. Voor het licht beschikken we over een lichtpatch van 108 dimmers met 320 aansluitingen. Eigenlijk wilden we voor elke aansluiting een dimmer, maar dat bleek budgetair niet haalbaar. In de praktijk betekent dat handmatig patchen. Voor een vlakke-vloer-zaal is dit systeem echter meer dan voldoende en we zijn tevreden met alle theatertechnische faciliteiten die hebben weten te verwezenlijken."